

Tilleggsnummer den 27. april 1945

DAGENS ORD : N A R D A G E N K O M M E R .

Enige har vi i disse år ført den underjordiske kamp mot våre undertrykkere og deres lakeier, og de fleste av oss har bare vært opptatt med det. Nu er det imidlertid ikke lenge før vår befrielses time slår, og det er derfor viktig og nødvendig at vi kaster blikket fremover og tenker på hvorledes forholdene i Norge skal ordnes, når dagen kommer. Noen har allerede gjort dette, ikke alltid på en smakelig måte. Det er ikke agitasjon vi trenger, men en saklig diskusjon. Vi tror ikke at det er noen, selv ikke en liten klikk, som ønsker diktatur, som vil ta sig selv til rette og benytte anledningen til å bli kvitt sine politiske motstandere fra før-krigstiden. Heller ikke tror vi at det er noen av oss som har ført denne underjordiske kamp for et vi skal bli belønnet herfor. Alle ønsker vi å gjenopprette fullt folkestyre etter grunnloven, således som det står i proklamasjonen av 14. ds. fra Hjemmefrontens Ledelse. På den annen side er vi imidlertid av den oppfatning at det ikke nytter eller er heldig å se bort fra den kjendsgjerning at det er hendt noe siden den 8. april 1940 og at man derfor ikke uanfektet kan ta tråden opp igjen, der hvor man slapp den, da de tyske fly surret innover vårt land hin april dag 1940. De som vil det, tenker mere på sin egen velferd enn på landets.

For å få den rette bakgrunn for diskusjonen bør man etter vår oppfatning ikke glemme at det eksisterer to faktiske forhold ::

Vi kan ikke ved egen hjelp ta landet igjen og bli kvitt de tyske tropper. Det skal kanskje Sverige, men i hvert fall våre allierte og da antagelig i første rekke England hjelpe oss med. I den anledning ble det den 16. mai 1944 inngått en avtale mellom Norge og de tre stormakter ifølge hvilken de alliertes øverstkommanderende, altså general Eisenhower, i den tid det vil medgå til å befri landet for tyske tropper - antagelig 5-6 måneder, kanskje kortere - skal ha så meget av det høieste ansvar og av myndighet over siviladministrasjonen som den militære situasjon kan komme til å kreve. Først når vi er blitt kvitt de tyske tropper og de allierte har trukket sig tilbake er krigen over.

På stortingsmøtet i Elverum den 9. april 1940 fikk regjeringen fullmakt til å ivareta landets interesser - hvis nødvendig fra utlandet, "inntil stortinget - efter samråd mellem regjeringen og presidentskapet - kan bli sammenkaldt på ny", med andre ord så lenge krigen varte. Etter vår mening kan det ikke være tvil om at denne fullmakt gjelder til de allierte tropper trekker sig ut av landet. Vi får altså en tidsperiode - et militært avsnitt av Norges befrielse - da regjeringen ifølge sin fullmakt kan fortsette å vareta landets interesser fra London, mens den allierte øverstkommanderende har den øverste myndighet i enhver henseende i de områder av norsk territorium, hvor det foregår militære operasjoner.

Så lenge de alliertes øverstkommanderende utøver en sann suverenitet kan Kongen, såvidt vi forstår, ikke komme tilbake, hvor meget vi enn ønsker det. Dette er i overensstemmelse med internasjonal kotyme. Kong Haakon skal envidere komme tilbake til et renslig Norge. Vi skal i størst mulig utstrekning ha hatt vårt rettslige oppgjør med landsforrederne før han holder sitt inntog. Kronprins Olav

derimot kommer sikkert straks hjem i spissen for vår nær. Hvad regjeringen angår, så må det efter vår mening være det riktige at den også forblir i London under den militære periode. Dette skulde dog ikke være til hinder for at noen av dens medlemmer straks kom hjem for sammen med representanter for hjemmefronten å danne et administrasjonsråd, som kan samarbeide med de alliertes øverstkommanderende og etterhvert overta den sivile administrasjon i landet. I denne militære periode tør man straks fatt på å forberede de kommende stortingsvalg.

Så oppstår spørsmålet om det nuværende Storting skal innkaldes. Det er mange som mener at så ikke bør skje i det hele tatt. De hevder at stortingets funksjonstid er utløpet og at det i hvert fall har sett sig selv utenfor ved sin opptreden sommeren og høsten 1940. Vi er ikke enige i at stortingets funksjonstid er utløpet i og med at det på grunn av krigen ikke har vært anledning til å avholde valg. Vi mener at stortinget bør innkaldes - dog selvfølgelig ikke de medlemmer som er NS eller stripe - for så straks å oppløses etter at det har gitt den gamle eller eventuelt en ny regjering fullmakt til å ivere lands interessar til nytt stortingsvalg har vært avholdt. Derved oppretholdes den konstitusjonelle linje. Forhåpent er vi imet, at storting som skal fortsette å arbeide der det slapp i april 1940. Det nuværende storting ble for det første valgt under ganske andre forutsetninger enn de som foreligger nu. Dernest kan det ikke nektes at mange av dets medlemmer kompromitterte sig under forhandlingene med tyskerne sommeren og høsten 1940. Vi kjender ikke til alt som foregikk da og det foreligger selvfølgelig unnskylpende momenter, men presidentskapets henvendelse til kongen er og blir en sørgelig kjennsgjerning. Like så vel som det er en kjennsgjerning at et flertall innen stortingets grupper vilde avsette kongen, og man nektet å tre tilbake. At forhandlingene med tyskerne ble brutt da disse vilde ha en underslager til justisminister i det riksråd som skulde opprettes, er en selvfølgelig. Det skulde heller ikke behøve å gå så lang tid fra de allierte tropper forlater landet til nye stortingsvalg kan bli holdt. Eksporter regner med at forberedelsene vil ta 3-5 måneder, men som nevnt kan forberedelsene påbegynnes allerede under den militære periode. Nytt stortingsvalg må holdes så snart som det er mulig, men ikke før alle de som nu er i fangenskap i Tyskland eller er i utlendighet, er kommet tilbake, og ikke uten at alle våre sjømenn får anledning til å stemme.

Ved det stortingsvalg som skal holdes går vi ut fra at det blir størst mulig samarbeide mellom de fire store partier, høire, venstre, bondepartiet og arbeiderpartiet. Når dagen kommer vil vi og bør vi ha annet å tenke på enn å lave partiprogrammer og drive partipolitikk. Vi trenger kun ett program : Norges gjenreisning. Og så trenger vi de beste folk fra hjemmefront og utefront til å gjennomføre dette program, folk som har velgernes tillit. Men for å oppnå det bør velgerne få en større adgang enn hittil til å bestemme hvilke kandidater skal oppstilles og hvem av de oppstilte kandidater skal bli valgt.

Av det nye storting bør så en samlingsregjering - en fredsregjering i dobbelt forstann - utgå.

EFTERTRYKK ØNSKELIG

Fredag den 27. april 1945

Forsvaret av Berlin avtar. Bremen, Stettin og Brno tatt. Göring "entlediget". Folkereising i N.Italien. Genua, Turin, Milano, befrikk. LONDON RADIO TIL OG MED KL. 10:

okkupasjonen av Tyskland. I Berlin bryter nu forsveret sammen. I.n.ö. er bydelen Siemenstadt med Siemens fabr.tatt. I v.kjempes det i Charlottenburg. I s.ö. er Görlitze-Bahnhof tatt. T.har trukket sitt art. tilbake til Unter den Linden. I mill.kvinder og barn er trengt sammen mellem Schöneberg og Tiergarten. Skadene i Berlin er nu større enn de var i Stalingrad og Warschawa. SS forsöker å hindre sold.i å overgi sig. Etter hvad den t.radio ustanselig gjentar skal Hitler franskeles lede forsv.i Berlin, og de russ.sold.er meget ivrige efter å fange ham. Ifl.t.radio (en meddelelse som NS pressen idag forholder sine lesere) har Hitler entlediget Göring som sjef for flyvåpnet på grunn av et hjerteonde. (I denne forb.opplyser vi at Rosenberg forlenget er forsvunnet og at Julius Streicher er flyktet. Fru v.Ribbentrop og sønn forsökte å ro over Bodensjøen til Schweitz men måtte vende tilb.). Stettin ble tatt igår og lenger s.Gartz og Schwedt. Russ.har rykket videre v. over fra Oder på en 50 km.bred front og har tatt Penkun, Gramzow og Kolbitzow. V.for Berlin er de rykket inn i Brandenburg og går videre mot Rathenau. N.v.for Dresden har de tatt byene Torgau og Strahla, som ligger på s.bredden av Elben.

Motstanden i Bremen er opphört og br.har tatt hele byen med unntagelse av havnen, som nu angripes. Borgerna.ble funnet i en kjelder mens komm. har sökt tilflukt i en bunker i en av byens parker som nu bombarderes. Störsteparten av byen ligger i ruiner. I Bayern står nu ca. 10 km.fra den Österrikske grense og omgär Passau. Lenger v.har de tatt Ingolstadt og står 12 km.fra Augsburg og 50 fra München. Også norske flyvere var med i angrepet på Barchtesgaden. Fr. har tatt Konstanz ved Bodensjøen. Den t.flotille på denne har latt sig intern.av schweizerna. Tsjekkoslovakiet. I Böhmen er Eger tatt og n.for Wien Brno (Brünn), Tsjek.Kosl.nest störste by hvor en filial av Skoda-verkene ligger.

Italia. I n.Italia har hele befolkningen reist sig og behersker nu distriktene Liguria ved Genua-bukten, Piemonte rundt Turin og Lombardia rundt Milano. Genua er i patriotenes besiddelse. 4.000 studenter og friskarer er rykket inn under befolkningens jubel. Den t.flåte og byens besetn.har overgitt sig. Turin, og Milano er også befrikk.av patriotene og Milanos radio meddelte igår at disse hadde overtatt administrasjonen av N.Italia. Ifölge en meddelelse fra Schweitz er administrasjonen i Como også overtatt av italienerne. De all.er rykket videre v. for Bologna og tatt Reggio og Parma. N.for Po har de inntatt Verona og gått over elven Adige (Etsch), forsvarslinjen for n.ö.Italien. Fangeantallet er nu over 60.000. Det hersker vill begeistring i N.Italia og kirkeklokkene ringer. Hvor Mussolini er vet ingen. Paris...

Frankrig. Petain ble arr.da han kom over grensen til Fr.og ble fört til

England. V.bombene har ialt drept 2.754 mennesker og säret 6.523 alvorlig. Den siste V-bombe falt om efterm. den 27. mars.

San Francisco-konferansen. Igår talte de 4 stora.utenriksmin. Eden sa bl.a.: Vi ma finne en vei for å sikre freden, ellers vil sivilisasjonen gå til grunne i en tredje verdenskrig. Molotov sa : Den demokratiske koalisjon som har slått Tyskl.må fortsette. Sovjet-Unionen er en oppriktig tilhenger av en sterk intern.org. Han sa også at han vilde gjøre alt for å ordne det polske spørsmål i overensstemmelse med Krim-avtalen. Han foreslo at kongr.skulles ledes av 4 presidenter, en for hver stormakt. Dette spørsmål skal behandles idag.

Danmark. Moskva radio meddeler at Gestapo-sjefen, gen.Günther Pancke har begått selvmord.

Norge. De norske skipene "Jeløy" og "Easel" er kommet inn til Malmö. Store forråd med medisiner bestemt for Norge er sendt fra USA til Engl. I Sv. ligger det store forsyninger til norske barn.

EFTERTRYKK ÖNSKELIG